

Kirándulás Szigligetre

Krutsay Miklós dr.

A váráról híres balatonparti község területe már a rézkorban is lakott volt. Írásban 1121-ben említik először, Zeglegeth néven. Domborzati viszonyai miatt gyáripar nem települt ide, és a vasúthálózattól távol lévén a fürdőturizmus is elkerülte. Annál jobban keresik a természetjárók. Állandó lakosainak száma kb. 800.

A Balaton északi oldalán húzódó 71-es útról bekanyarodva a község felé, az útból balra a meredek Kisfaludy utca ágazódik el, és vezet a Várhegy oldalán épült, hajdani *Lengyel-kúria* (ma vendéglő) udvarának boltozatos kapujához (1787, 1. kép). Ezen a Tóti-Lengyel család ágaskodó egyszarvút ábrázoló, domborművű címere látható 1638-ból. Eredetileg a várkapu felett volt, a vár felrobbantásakor lezuhant, és később ide falazták be.

Tovább haladva szintén a hegyoldalban találjuk a község klasszicista stílusú, kicsiny, *katolikus templomát* (titulusa: Szűz Mária Neve). Egy XIII. sz.-beli kápolna helyére 1725-ben építették, és az óta többször felújították. A plébánia anyakönyveit 1722-től vezetik.

A templom mögül indul a várba felvezető út. A 240 m magas hegyen a várat a pannonhalmi apátság 1260-ban építtette. Terjedelmes alsóvárból és kb. 20 m-rel magasabban fekvő felsővárból áll (2. és 3. kép). IV. Béla 1262-ben királyi várrá tette. Adományként évszázadok alatt különböző családok nyerték el (Kőszegiek, Szécsiek, Újlakiak), Egy ideig Enyingi Török Bálint is birtokolta. 1526-ban a Tóti-Lengyel család birtokába került. A törökök nem tudták elfoglalni, de egy villámcsapás 1697-ben felgyújtotta. A Rákóczi szabadságharc után, 1702-ben I. Lipót császár több magyar várral együtt leromboltatta. Védőműveit felrobbantották, köveit házépítéshez széthordták. Az utóbbi évtizedekben azonban folyamatosan restaurálják.

A várból a főutcára visszatérve, jobbról magas kökerítést látunk, amely a *Putheány-Esterházy-kastély* parkját szegélyezi. A kicsiny főtér északi oldalán találjuk a kastély szerény, egyemeletes épületét (4. és 5. kép). Ezt báró Putheány József építtette a XIX. sz. elején, majd gróf Esterházy Pál vásárolta meg. Közben többször átalakították, a II. világháború után pedig nem került el az államosítást, 1952-től irodalmi alkotóházként szolgál. Írók és költők kedvezményesen vehetik igénybe, de kívüllők is bérelhetnek itt szállást. Mellette 7 hektáros arborétum terül el, amely főként fenyőfélékben gazdag. (A kastély és az arborétum nem látogatható.)

A főutca balra kanyarodva kivezet a Balaton-partra. A stranddal szemben emelkedik az *Óvárhegy*, avagy a *Királyné Szoknyája* nevű 186 m magas, kúpalakú bazalt-hegy (6. kép). Erdővel borított tetején a kicsiny *Óvár* alapfalait tárták fel (7. kép). Ennek építési ideje és rendeltetése ismeretlen, Faragott kövei arra utalnak, hogy talán még a római időkből származik. Toronymaradványa felett faszervezetű kilátó épült. A romokészakról, az Erdőaljai

1. kép. A Lengyel kúria kapuja

2. kép. A Várhegy keletről

3. kép. A vár (légi felvétel)

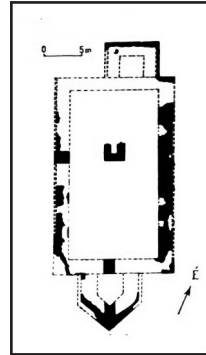
4. kép. A kastély déli oldala

5. kép. A kastély a park felől

6. kép. Az Óvár

7. kép. Az óvári rom alaprajza

8. kép. A Rókarántó a Szentháromság kápolnával

útról, gyalogosan közelíthetők meg.

Az üdülőkkel telehintett Aranykagyló völgy után találjuk a hajóki-kötőt, majd balról a 168 m magas Rókarántó dombot (8. kép). Ennek nyergében fehérlik az 1847-ben épült,

9. kép. Az amerikaiak emlékműve

klasszicista Szentháromság-kápolna, amely csak nagy kerülővel, északról, a Rókarántói úton érhető el. Előtte emeltek szerény emlékművet (9. kép) egy, a II. világháborúban lelőtt amerikai B-24-es nehézbombázó elhunyt személyzetének. A dél-olaszországi támaszpontja felé tartó gép 1944. június 30-án, a Tapolcai-medence feletti légi csatában kapott több társával együtt találatot. Tízfős legénységéből öten ejtőernyővel kiugorva épségben földet értek. A másik öt halálát lelte, amikor a gép a közeli Kamonkőnél a domboldalba csapódott.

Balatonparti utunkat folytatva jobbról feltűnik a Badacsonyi hatalmas tömege, majd az út mellett az *avasi templomrom* (10. kép). A Mindenszentek titulussal bírt templom hajója – a falazás technikájából következő – római-kori épület maradványa lehetett, amelyhez a középkorban szentélyt, sekrestyét, csontházat és tor-

10. kép. Az avasi templomrom

nyot építettek. A rom mellett temető van, néhány, elszórt sírkövel. Az eredeti Szigliget község itt terült el, mocsaras, zsombékos környezetben. A XV. században elnéptelenedett. Lakói nyugatra, a Várhegy alá, Újfaluba húzódtak, amit 1544-től Szigligetnek neveztek. Az út itt elágazódik, balra a kastélyhoz juthatunk vissza, jobbra a 71-es úthoz érhetünk el.